

IV.512.202.2017.BB

**Pan
Zbigniew Ziobro**

Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze,

Pragnę zwrócić uwagę Pana Ministra na pewien problem, który ujawnił się na tle przepisów intertemporalnych, regulujących zakres czasowy stosowania ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (t.jedn.: Dz.U. z 2019 r., poz. 2363 ze zmian.) oraz ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2018 r. poz. 1309 ze zmian.). Ta ostatnia ustawa została wprawdzie uchylona przez 305 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (t.jedn.: Dz. U. z 2020 r., poz. 121 ze zmian.), jednak w niektórych sytuacjach procesowych jej przepisy wciąż znajdują zastosowanie.

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (dalej: u.k.k.), do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. A zatem do trwających wciąż postępowań stosuje się regulację opłat egzekucyjnych przewidzianą przez ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (dalej: u.k.s.i e.). Wyjątki od tej zasady wprowadza art. 52 ust. 2 oraz 3 u.k.k.: ustawę nową (u.k.k.) stosuje się do określenia opłat w niektórych wypadkach umorzenia postępowania, w sytuacji oczywiście niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego lub wskazania we wniosku o wszczęcie egzekucji osoby niebędącej dłużnikiem, oraz w sytuacji określonej w art. 49 ust. 2 b u.k.s. i e. (a ściślej, gdy okoliczności wskazane w tym przepisie – utrata mocy przez tytuł wykonawczy – nastąpiły pod rządami poprzedniej ustawy). W innych wypadkach postępowań „przepełowionych” (wszczętych pod rządami poprzedniej ustawy, jednak kontynuowanych pod rządami nowej) należy stosować przepisy dotychczasowe.

Zasadniczo regulacja ta nie budzi zastrzeżeń: istnieją ważne racje ku temu, aby trwające postępowania egzekucyjne zakończyć na podstawie dotychczasowych regulacji, według których strony planowały swoje działania od momentu wszczęcia egzekucji. Jednak wydaje się, że w niektórych sytuacjach utrzymanie działania dotychczasowej ustawy trudno uzasadnić: dotyczy to w szczególności egzekucji roszczeń okresowych. Egzekucja takich roszczeń – najczęściej chodzi tutaj o alimenty bądź o renty o charakterze alimentacyjnym – trwa często nawet kilkanaście lat: utrzymywanie przez cały ten okres równoległe obowiązujących regulacji prawnych odnośnie kosztów egzekucyjnych nie wydaje się trafnym rozwiązaniem legislacyjnym.

Na problem ten zwraca się także uwagę w literaturze przedmiotu: „zasadniczą wadą reguły jedności (kontynuacji) postępowania jest utrzymywanie dwóch reżimów prawnych, które są stosowane w tym samym czasie w odniesieniu do toczących się tzw. spraw dawnych (wszczętych przed zmianą prawa) i tzw. spraw nowych (wszczętych po zmianie prawa). W wieloletnich sprawach egzekucyjnych (zwłaszcza w sprawach o egzekucję świadczeń alimentacyjnych) taki dualizm może rodzić trudności i błędy oraz nie sprzyja pewności prawa” (M. Uliasz, Komentarz do art. 52 u.k.k., teza 7, w: M. Świeczkowska-Wójcikowska, J. Świeczkowski (red.), Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Kodeks Etyki Zawodowej Komornika Sądowego. Komentarz, WKP 2020).

Należy zauważyć, że regulacje u.k.k. wprowadzają zupełnie nowe zasady określania wysokości opłat egzekucyjnych w przypadku egzekucji świadczeń pieniężnych. Dotychczas obowiązujący art. 49 u.k.s.i e. uzależniał wysokość opłaty egzekucyjnej od sposobu egzekucji, przy czym było zasadą, że relatywnie prostsze sposoby egzekucji (np. egzekucja z rachunku bankowego bądź z wynagrodzenia za pracę, świadczenia z ubezpieczenia społecznego) związane były z niższą, 8-procentową stawką, w pozostałych wypadkach komornik pobierał 15% egzekwowanego świadczenia. Obecnie obowiązująca ustawa wprowadza w art. 27 ust. 1 jedną, uniwersalną 10-procentową stawkę opłaty egzekucyjnej – niezależnie od tego, z jakiego składnika majątkowego egzekucja jest prowadzona (aczkolwiek progi tzw. opłaty minimalnej, przewidzianej przez art. 28 u.k.k., w niewielkim stopniu różnią się – w zależności od sposobu egzekucji). Wyjątek od tej zasady przewidziany jest przez art. 27 ust. 2 u.k.k., który przewiduje niską, 3-procentową stawkę opłaty w sytuacji, gdy dłużnik w ciągu miesiąca od zawiadomienia o wszczęciu egzekucji sam dobrowolnie spłaci roszczenie.

W efekcie, w przypadku egzekucji roszczeń okresowych przez następne lata będą obowiązywały równoległe dwie stawki opłat egzekucyjnych – w zależności od tego, czy postępowanie egzekucyjne zostało wszczęte przed dniem 1 stycznia 2019 r. (moment wejścia w życie u.k.k. – art. 54 ustawy), czy też po tej dacie. Sytuacja ta budzi wątpliwości

z uwagi na zasadę równego traktowania podmiotów cechujących się tą samą cechą relewantną (np. dłużników alimentacyjnych), wynikającą z art. 32 oraz – w zakresie praw majątkowych – art. 64 ust. 2 Konstytucji RP. Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają skargi osób, w stosunku do których egzekucja została wszczęta przed 2019 r., zastosowany w dacie wszczęcia postępowania sposób egzekucji determinował wysokość opłaty egzekucyjnej w wysokości 15% dochodzonego świadczenia, i stawka ta – zamiast 10-procentowej – będzie stosowana aż do końca postępowania. Budzi to uzasadniony sprzeciw dłużników, których obciąża owa wyższa stawka opłaty, i nie istnieje perspektywa jej zmniejszenia.

Rzecznik dostrzega, że w niektórych sytuacjach przedmiotowa regulacja może być korzystna dla dłużnika (gdy uiszcza on obniżoną, 8-procentową opłatę egzekucyjną, w przypadku egzekucji np. z wynagrodzenia za pracę na podstawie art. 49 ust. 1 u.k.s.i e.). Niemniej jednak wydaje się, że właśnie kwestia równości wobec prawa powinna przeważać w określeniu wysokości kosztów egzekucyjnych równoległych – i długotrwałych – postępowań.

W związku z powyższym, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t. jedn.: Dz. U. z 2020 r., 627) uprzejmie proszę Pana Ministra o przedstawienie stanowiska w sprawie, a jeśli podziela Pan Minister podniesione uwagi, także o podjęcie stosownych działań legislacyjnych.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/